

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Česká migrace a integrace do Irska

Autor práce: Marie Konrádová

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Práce se především soustředí na zkoumání sociální integrace českých občanů v Irsku, což je jasný cíl. Dává důraz na imigraci (hovoří mimo jiné o „imigrantech“), proto si i jako respondenty vybírá osoby, které žily v Irsku minimálně po dobu jednoho roku. Její teoretický rámec, který je popsán v úvodní části, vychází z literatury o pracovní migraci a integraci cizinců přes hranice národních států.

Jako hlavní problém vnímám, že práce nereflektuje již v této úvodní teoretické a popisné části, že zkoumá situaci občanů EU v jiném členském státě. V tomto smyslu se v diskursu EU hovoří o mobilitě a minimálně o „integraci“ občanů EU (i když to se částečně mění). Z tohoto hlediska jsou pak některé popisné části v úvodu irelevantní anebo by bylo třeba více vysvětlit, jak se vztahují k občanům EU (např. indexy integrace pro cizince v EU, role EU v integračních politikách). Je to právě naopak než píše autorka – role EU není malá, ale je ve vztahu k mobilitě evropských občanů zásadní. Není také jasné, jak se Irsko vztahuje ve svých „integračních“ politikách k občanům EU. Teoretický rámec migrace a integrace je zbytečně široký; bylo by vhodné jej více zaměřit na zkoumanou oblast a propojit s hypotézami vztahujícími se k migraci českých občanů do Irska.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Podobně jako je již uvedený výše, např. Bosswick a Heckmann (2006) zmiňují občany EU jako specifickou skupinu se zvláštními potřebami, ale příliš se jim ve své studii nevěnují. Je možné použít jejich definici sociální integrace i ve vztahu k občanům EU, ale bylo by vhodné vysvětlit, v čem není použitelná pro zkoumanou skupinu v diplomové práci.

U teorie dvojího trhu autorka vychází pouze ze shrnutí některých autorů (Berger, Piore); existence „primárního“ a „sekundárního“ trhu je však empirická otázka, kterou by bylo třeba propojit s popisem fungování irského trhu práce.

V práci by bylo přínosné zhodnocení literatury o migraci a integraci občanů EU či jiných skupin cizinců v Irsku (např. z Polska či jiných zemí). Autorka by poté mohla v závěru porovnat výsledky její analýzy s ostatními výzkumy a uvést v čem spočívá přínos její práce.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Autorka používá množství dat pocházející z kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Má pravdu v tom, že se obě metodologie potenciálně mohou doplňovat. Její data poskytují zajímavý obrázek a řadu informací o práci a životě českých občanů v Irsku. V závěru při analýze integrace částečně

zpochybňuje možnosti kvantitativního výzkumu (především kvůli přístupu jen k omezenému vzorku respondentů) a upozorňuje na to, že migrace a integrace jsou komplexními jevy, ke kterým je třeba přistupovat „individuálně“.

Domnívám se, že se autorka měla zaměřit pouze na jeden typ dat (buď kvantitativní nebo kvalitativní) a s ním pracovat do větší hloubky (např. více sledovat různé vzorce integrace a komplexních identit u „transmigrantů“ skrze kvalitativní výzkum). Při kombinaci kvantitativních a kvalitativních dat je třeba být obecně opatrný, jakým způsobem se tak činí a jak se dají či nedají porovnávat. Například nedává smysl počítat procenta u odpovědí u kvalitativních rozhovorů (a poté je srovnávat s odpověďmi u respondentů dotazníku).

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Autorka měla ve vzorku dotazovaných dvě výrazné skupiny (ti, co přišli před 2007 a po 2014), ale v analytické části se to již dále neobjevuje, jestli se tyto skupiny nějakým způsobem různí.

Jedno ze zjištění práce je, že česká migrace do Irska nepředstavuje „klasickou“ pracovní migraci. Přesvědčivě uvádí, že pracovní migrace u řady informátorů nebyla jedinou (nebo i hlavní) motivací k příjezdu do Irska. Některé argumenty na základě literatury dvojího trhu práce nejsou přesvědčivé – to, že se informátoři ucházeli o pracovní místa na primárním trhu práce neznamena, že se nejedná o pracovní migraci či že tam nemusí docházet ke konkurenci s místními zaměstnanci či dalšími cizinci (str. 49).

Některé koncepty jsou buď problematické nebo nepřesné: když píše autorka o respondentech či informantech, používá mimo jiné termín lidé s „českým etnickým původem“ nebo „české národnosti“ či „Češi“. Předpokládám, že má místo toho na mysli české občany, to znamená nejen „etnické Čechy“. Práce má mimo jiné za cíl „napovědět Čechům o jejich identitě a může poukázat na podobnost či rozdílnost s jinými kulturami“ (str. 34). Zdá se tak, že se v práci na jedné straně objevuje definice etnické/národní identity, která se chápe jako daná a esencialistická (co je např. „plně irská identita“?, str. 107), což je v rozporu s definicí identity u transmigrantů (identita jako komplexní a konstruovaná).

Pokud někteří informátoři zmiňují jako důležité „předávání české kultury a identity [dětem] (str. 109)“, bylo by zajímavé zjistit, proč tomu tak je (např. souvisí to s ideou multikulturního Irska či dochází k (re)nacionalizaci u některých migrantů v určité fázi pobytu?) a nebrat to jako fakt. Také je zajímavé zjištění o vnímání evropanství u tázaných a otevřenosti vůči migraci do dalších zemí EU, které by stálo za větší analýzu.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

V samotném závěru autorka odpovídá na výzkumné otázky. Až na výjimky neodkazuje zpětně na teoretickou literaturu.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Práce je většinou jazykově dobře srozumitelná; obsahuje občasné překlepy, gramatické chyby či těžkopádné formulace: např. „zatímco trend transnacionalismus“ (str. 10), „ave zjištění“ (str. 11), „homofilní“ (asi myšleno etnicky homogenní, str. 17), „Touha po občanství se u informátorů neukázala, to by z důvodu takového, že vzhledem k Schengenskému prostoru a neomezeného pohybu po státech EU není irské občanství potřeba“ (str. 127), „pohled na Českou migraci“ (str. 128).

Odkazy na literaturu: není jasné, kde začíná a končí citace a jestli autorka diplomové práce vždy pracovala s původní literaturou (Gordon) či pouze autory, kteří na něj odkazují (Bernard, Mikešová 2014) (str. 18); Ženíšková neuvedena v lit.; neuveden celý bibl. odkaz na literaturu u PIORE, M.J. (2008); „Občanstvím se jedinec identifikuje s určitou skupinou na národní bázi“ – autorka odkazuje na Bosswick a Heckmann, ale na uvedeném místě se o něčem takovém nepíše (2006: 11).

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Práce je pečlivě zpracovaná, oceňuji dotazování pro výzkum v Irsku a je přínosná z hlediska zjištění o české migraci do Irska. Jak jsem uvedl za základní problém vidím, že na jedné straně vychází z obecné literatury o mezinárodní migraci a integraci a na druhé straně se věnuje specifické migraci a integraci občanů EU. To není vždy kompatibilní.

Pokud by se autorka věnovala více „mobilitě“, mohla by i více zohlednit krátkodobou migraci a například se věnovat velmi zajímavému případu sezónní migrace v Dingle, který zmiňuje v práci. To by však znamenalo částečně opustit integraci jako hlavní koncept. Bylo by možné dát větší váhu např. konceptu transmigrace, kde souhlasím s autorkou, že je to užitečný koncept pro popis komplexního jevu migrace anebo též se více soustředit na fungování evropského trhu práce (viz migrace nejen mezi Irskem a ČR, ale i významná následná migrace z Irska do dalších zemí, kterou zmiňovali respondenti a informátoři).

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Mohla byste se vyjádřit k rozporům:

- integrace versus mobilita občanů (na trhu práce) EU? Podotázka: jak se Irsko vztahuje k „integraci“ občanů EU?

- mezi různými vnímáními identity ve vaší práci (esencialistické versus konstruované)?

V čem je podobná či se liší sociální integrace českých a např. polských občanů v Irsku (pokud k tomu máte poznatky)?

Datum: 14. ledna 2019

Autor posudku: Marek Čaněk, Ph.D.

Podpis: